

AKRAN ZORBALIĞI

LİSE / ÖĞRENCİ SUNUMU

Antalya İl Milli Eğitim Müdürlüğü

2024

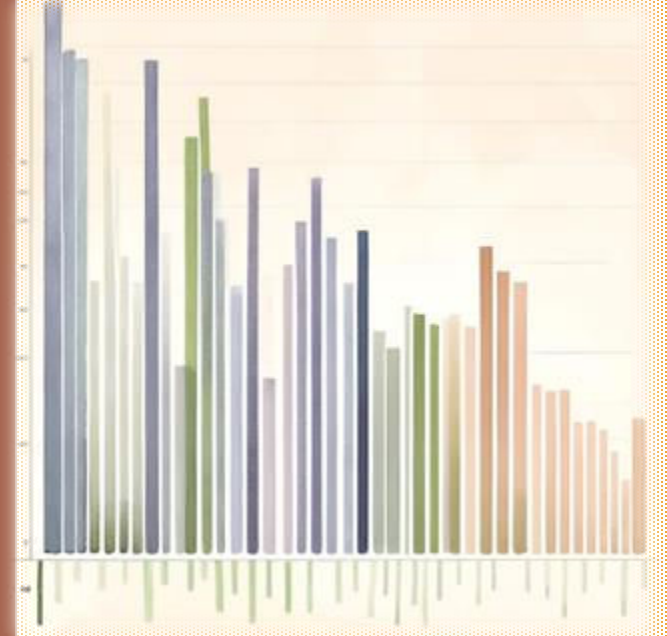
Akran Zorbalığı

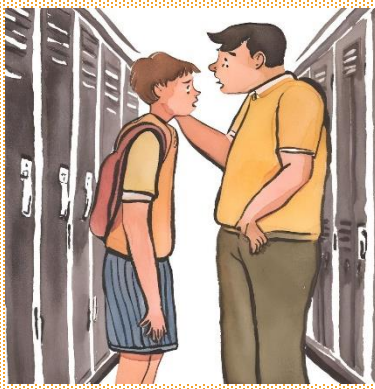
- Akran zorbalığı bir öğrencinin bir veya daha fazla öğrenci tarafından tekrar eden biçimde olumsuz davranışlara (fiziksel, sözel ve/veya psikolojik) maruz kalmasıdır.

Yaygınlık

- Akran zorbalığı Dünya'da ve Türkiye'deki okullarda (özel, devlet, gündüzlü, yatılı fark etmeksizin) ve her okul kademesinde sıklıkla görülen bir problemdir.
- Araştırmalara göre, akran zorbalığı olayları lise düzeyinde dünyadaki farklı ülkelerde %7 ile %40 arasında
- Ülkemizde ise %24 ile %51 arasında görülmektedir.
- **Bu oranlar size ne ifade ediyor?**

• FİZİKSEL ZORBALIK

• SÖZEL ZORBALIK

• İLİŞKİSEL/SOSYAL ZORBALIK

• SİBER ZORBALIK

Akran Zorbalığının Türleri

Fiziksel Zorbalık

Kişiye doğrudan fiziksel güç uygulanmasıdır.

- Vurmak
- İtmek
- Tükürmek
- Tekme atmak
- Çelme takmak
- Saçını çekmek
- Eşyalarına zarar vermek
- Sırasını çizmek
- Sandalyesini altından çekmek veya sandalyesine boya sürmek
- Sınıfa/tuvalete kilitlemek
- Tuvaletin kapısını açmak

Sözel Zorbalık

Kişiye yönelik olumsuz sözel ifadelerin kullanılmasıdır.

- Azarlamak
- Laf ile sataşmak
- Küçük düşürücü sözler söylemek
- Alay etmek, dalga geçmek
- İsim/lakap takmak
- Hakaret etmek
- Küfürlü konuşmak
- Bağırmak

İlişkisel/Sosyal Zorbalık

Kişinin arkadaşlık/sosyal ilişkilerine zarar vermeyi hedefleyen davranışların yapılmasıdır.

- Hakkında dedikodu yapmak ve yaymak
- Arkadaş grubundan dışlamak
- Rezil etmeye/küçük düşürmeye çalışmak
- Okul dışı aktivitelere dahil etmemek
- Görmezden gelmek
- Kıs kıs gülmek
- Yalnızlaştırmak
- Tehdit etmek
- Utandırmak
- Taklit etmek

Siber Zorbalık

Teknolojik aletlerle (cep telefonu, bilgisayar, vb.) ve siber ortamlarda yapılan zorbaca davranışlardır.

- Rahatsız edici mesajlar göndermek
- Sosyal medya siteleri aracılığıyla rahatsız etmek
- Anonim kimlik kullanarak bir başkasına hakaret etmek, onu aşağılamak
- Kişiden habersiz sosyal medya hesabı açmak
- Fotoğraflarını izinsiz kullanmak
- Kişiyi kötüleyen/küçük düşüren paylaşımlarda bulunmak
- Sosyal medya hesaplarından dışlamak
- Özel fotoğraf ve görüşmelerini diğer kişiler ile paylaşmak

Zorbalığı Diğer Saldırganlık Türlerinden Ayırt Eden Özellikler

- Bilinçli ve kasıtlı olarak karşı tarafı incitmeye ve zarar vermeye yönelik olması
- Tekrarlayıcı ve sürekli olması
- Zorbalığa katılan taraflar arası fiziksel ya da psikolojik güç dengesizliğinin bulunması
- Akran zorbalığı ve akran çatışması birbiriyle karıştırılmamalıdır.

AKRAN ZORBALIĞI	AKRAN ÇATIŞMASI
Arkadaşlık ilişkisi yoktur.	Arkadaşlık ilişkisi vardır.
Güçler arası denge yoktur.	Güçler arası denge vardır.
Davranışlar sıklıkla tekrarlanır.	Arada sırada yaşanır. Çatışma sürekli değildir.
Sonuçları kalıcı ve ağırdır.	Sonuçları ciddi değildir.
Pişmanlık ve sorumluluk alma yoktur.	Pişmanlık ve sorumluluk alma vardır.
Problem çözülmeye çalışılmaz.	Taraflar problemi çözmeye çalışır.
Eşit duygusal tepki yoktur. Zorbaliğa maruz kalanın yaşadığı olumsuz duygusal tepkiler yoğunudur.	İki tarafta da benzer duygusal tepkiler vardır.

Dođru Bilinen Yanlıřlar

YANLIř ❌	DOđRU ✔️
Bazıları zorbalığı hak eder.	Hiç kimse s¼rekli ve sistemli olarak arkadaşları tarafından ¼z¼lmeyi, dışlanmayı, yok sayılmayı hak etmez.
Zorbalıktan sadece s¼t kuzusu olanlar yakınır.	Zorbalıktan herkes etkilenebilir ve yakınmak normaldir.
Sadece erkekler zorbalık yapar.	Zorbalık davranışlarını erkek ¼đrenciler de kız ¼đrenciler de g¼sterebilir.
Zorbayı ele vermek ispiyonculuktur.	Zorbayı řikayet etmek ispiyonculuk deđil, durumu bildirmektir.
Zorbalık yapanları g¼rmezden gelerseniz size bulaşmazlar.	Bug¼n g¼rmezden gelerseniz yarın mađdur siz de olabilirsiniz.
Bir zorba ile m¼cadele etmenin en iyi yolu onunla kavga etmek ve intikam almaktır.	Zorbalık ile m¼cadele etmenin en iyi yolu zorbalığı bilmek, nasıl ve kimlerden yardım alınacağını ¼đrenmek ve t¼m arkadaşlarına anlatmaktır. Unutma, herkes zorbalıkla m¼cadele ederse zorbalık mutlaka kaybedecektir.

Örnek Durum ve Olaylar

Verilen cümlelerin hangi zorbalık türlerine örnek olduğunu düşünelim.

1. Feyza, sınıf arkadaşı Selime'nin ayakkabılarıyla sürekli dalga geçmektedir. Ayakkabılarının tanınan bir marka olmadığını söylemekte, ona Kezban demektedir. Maddi durumu pahalı marka ayakkabı almaya yetmeyen Selime kendisini hem üzgün hem eksik hissetmekte, ailesinin maddi durumundan utanmaktadır.
2. Dilek sınıf arkadaşı Reha'nın fotoğraflarını onun haberi olmadan çekmiş ve sınıfın ifşa grubunda paylaşmıştır. Reha bundan rahatsız olduğunu, bunun bir suç olduğunu Dilek'e söylemiş ama Dilek bunu umursamayıp aynı şeyi yapmayı sürdürmüştür. Bunun üzerine Reha polise gitmiş ve suç bildiriminde bulunmuştur.

Örnek Durum ve Olaylar

Verilen cümlelerin hangi zorbalık türlerine örnek olduğunu düşünelim.

3. Özge okulda çok popüler olan bir öğrencidir. Arkadaşları onun davranışlarını takip etmekte, onunla arkadaş kalmak için onun istediği şekilde davranmaktadır. Özge sınıf arkadaşı Nuri ile kavga etmiş ve onunla arası bozulmuştur. Bunun üzerine tüm çevresine Nuri'yle konuşmamasını söylemiş ve Nuri okulda yapayalnız kalmıştır.
4. Özkan, diğer sınıfta okuyan Mustafa'yla her fırsatta dalga geçmektedir. Mustafa'ya boyu kısa diye lakap takmakta, Mustafa cevap vermeye kalktığı anda «Konuşma yoksa döverim seni» diye tehdit etmektedir. Bir gün Özkan ve Mustafa'nın sınıfları maç yapmış, ikisi de sınıflarının takımında oynamıştır. Maçı fırsat bilen Özkan Mustafa'yı haksız yere yumruklamıştır.

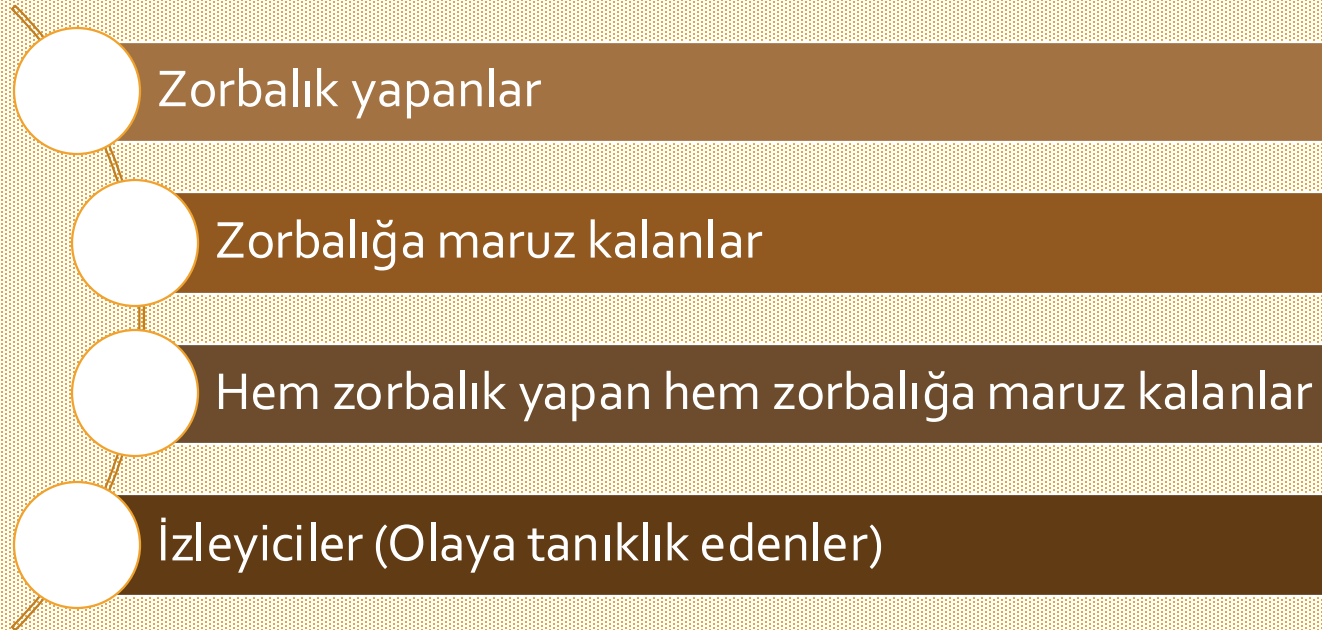
Örnek Durum ve Olaylar

Verilen cümlelerin hangi zorbalık türlerine örnek olduğunu düşünelim.

5. 12. sınıf öğrencisi Uğur, aynı okulda okuduğu 11. sınıf öğrencisi Ebru'nun adı ve fotoğrafıyla sahte bir Instagram hesabı açmıştır. Bu hesaptan yüzü olmayan başka kişilerin uygunsuz fotoğraflarını Ebru'nun fotoğrafı gibi paylaşmaktadır. Öğretmenlerini Instagram'dan bulup onlara uygunsuz, tacize varan mesajlar yollamaktadır ve tüm bunları Ebru'nun adıyla yapmaktadır.

Akran Zorbalığında Farklı Gruplar

- Akran zorbalığı okuldaki tüm öğrencileri ve okul ortamını etkilemektedir.
- Akran zorbalığı durumlarında yer alan öğrencileri 4 temel grupta ele alabiliriz:

Akran Zorbalığına Neden Olabilecek Faktörler

- Endişeli ya da kaygılı karakteri olmayan bir öğrenci de zorbalığa maruz kalabilir. Ya da her zorbaca davranan öğrenci öfke kontrol sorunu yaşıyor diyemeyiz.
- Akran zorbalığına neden olabilen bir çok faktör bulunmaktadır. Ancak hiçbir bireysel veya ailesel özellik tek başına akran zorbalığının nedeni değildir.

AKRAN ZORBALIĞININ ETKİLERİ

Zorbalık Yapan Öğrencilere Etkileri

Kısa Süreli Etkiler

- Okula uyumda güçlük
- Dışlanma, yalnız kalma, sevilmememe
- Arkadaşlık ilişkilerinde zorluklar

Uzun Süreli Etkiler

- Saldırgan davranışların sürmesi
- Arkadaşlık ilişkilerinde problemler
- Erken yaşlarda sigara, alkol ve madde kullanma riski
- Problemleri davranışlarda (örn. suça yönelik) bulunma

Zorbalığa Maruz Kalan Öğrencilere Etkileri

Kısa Süreli Etkiler

- Üzüntü, mutsuzluk, kızgınlık, yalnızlık
- Özgüvende düşüş
- Fiziksel belirtiler (baş ağrısı, karın ağrısı, mide bulantısı)
- Uyku sorunları (korkulu rüyalar, kabuslar)
- Okula bağlılıkta azalma
- Okulda güvende hissetmeme, okula gitmek istememe
- Akademik başarıda düşüş
- Kendine zarar verme davranışları

Uzun Süreli Etkiler

- Üzüntü, mutsuzluk, kızgınlık, yalnızlık
- Düşük özgüven ve benlik saygısı
- Depresyon ve kaygı bozuklukları
- Sosyal ilişkilerde problemler

Hem Zorbalık Yapan Hem Zorbaliğa Maruz Kalan Öğrencilere Etkileri

- Yüksek düzeyde saldırgan davranışlar
- Depresyon ve kaygı bozuklukları
- Duygusal stres
- Düşük benlik saygısı
- Sosyal ilişkilerde problemler
- Dışlanma

İzleyiciler İçin Etkileri

- Kendisinin de aynı şeyleri yaşayacağına dair korku ve endişe
- Kendisini savunmak için sürekli tetikte hissetme
- Zorbaliğa maruz kalan arkadaşı için üzülme
- Yardım edemediği için suçluluk duyma
- İspiyoncu olarak damgalanmaya karşı endişe duyma
- Bir taraf tutma konusunda kendisini baskı altında hissetme
- Okulda güvende hissetmeme, okula gitmek istememe

İnsanlar Neden Zorbaca Davranırlar?

Korku

Kıskançlık

Yalnızlık

Zayıflık

Mutsuzluk

Acımasızlık

Güç gösterisi yapma isteği

Popüler olma isteği

Kendini beğenmeme, sevmeme

Zorbalığa Uğrarsan Ne Yapabilirsin?

- Her şeyden önce bu davranışların sizin hatanız olmadığı ve bunların sadece sizin başınıza gelmediğini aklınızdan çıkarmayın.
- Sessiz kalmayın. Böyle durumlarda korkmak normaldir. Güvendiğiniz **bir yetişkine** neler yaşadığınızı mutlaka anlatın. Bu rehber öğretmeniniz, öğretmeniniz, müdürünüz ,anneniz, babanız, olabilir. Biri sizi dinleyene kadar anlatmaya devam edin. **Yardım alana kadar pes etmeyin.**
- Eğer sözlü olarak sizi taciz ediyorsa hiç cevap vermeyin, kafanızı çevirin ya da uzaklaşın. Bir müddet sonra sıkılıp, bırakacaktır.
- Eğer fiziksel güç ya da şiddet kullanmaya kalktıysa hemen oradan uzaklaşmaya çalışın ve güvenli bir yere gidin.

Zorbaliğa Őahit Olursan Ne Yapabilirsin?

- ➔ Böyle davranışlara Őahit olduğunuzda zorbalık yapan çocuğu cesaretlendirecek davranışlarda bulunmayın.
- ➔ Yaptıklarına gülmeyin, tezahürat yapmayın, alkıŐlamayın.
- ➔ Böyle bir durumda hemen đretmenlerinizden birine haber verin.
- ➔ Zorbaliğa maruz kalan kiŐiyle arkadaş olun, onu grubunuza alın.
- ➔ Zorbalık yapan çocuklarla da arkadaş olabilir, onlara doğru davranışlarda bulunmayı đretebilirsiniz.

Akran Zorbalığının İdari (Okul) Yaptırımları

- Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği Onuncu Kısım Üçüncü Bölümde öğrencilere verilebilecek disiplin cezaları anlatılmıştır.
- Öğrencilere, disiplin cezasını gerektiren davranış ve fiillerinin niteliklerine göre;
  - a) Kınama,
  - b) Okuldan kısa süreli uzaklaştırma,
  - c) Okul değiştirme,
  - ç) Örgün eğitim dışına çıkarma cezalarından biri verilir.

Dijital Kanun

- Gerçek hayatta suç olan her şey internette de suçtur. Buna uymayanlar ilgili birimlere bildirilir.
- Başkalarına ait içerikleri izinsiz kullanmak suçtur.

İnternette kendimize yapılmasını istemediğimiz davranışları, başkalarına yapmamalıyız.

Akran Zorbalığının Yasal Boyutu & Yaşanmış Olaylar

- Akran zorbalığına maruz kalma durumunda ,kolluk kuvvetlerine baş vurarak yasal yollardan hakkınızı arayabilirsiniz.

Büyükçekmece'de yaşları 12 ila 17 arasında değişen 8 çocuk, 16 yaşındaki M.A.Z. darp ettikleri anları cep telefonu kamerası ile çekerek sosyal medyada paylaştı. Görüntüler üzerine çalışma başlatan polis ekipleri tarafından gözaltına alınan 8 çocuktan 6'sı tutuklanarak cezaevine gönderildi.

[Redacted] Düzce'de, ortaokulda 3 öğrenci, aynı okulda eğitim gören 8'inci sınıf öğrencisi 13 yaşındaki U.C.'yi tuvalette sıkıştırdı. İçlerinden biri U.C.'ye tokat atıp darbederken, diğer 2'si de o anları kaydetti. Görüntülerin ortaya çıkması sonrası 3 öğrencinin okuldan uzaklaştırılmasına karar verildi, haklarında adli işlem de başlatıldı.

Kocaeli'de bir lisede 9'ucu sınıf öğrencisinin, arkadaşına şiddet uyguladığı görüntüler ortaya çıktı. Olayla ilgili soruşturma başlatıldı.

Yararlanılan Kaynaklar

- Akran Zorbalığı ve Baş Etme Yolları, Batman Rehberlik ve Araştırma Merkezi, Broşür. Hazırlayanlar: Tuğba Demir& Şükrü Yıldırım.
- Akran Zorbalığı Öğrenci Seminer Sunumu. Terapötik Akademi.
- Akran Zorbalığı (Lise) Veli Sunumu. Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Akran Zorbalığı (Lise) Öğretmen Sunumu. Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Akran Zorbalığı Farkındalık Programı (Lise). Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği

